

Фісуненко Надія Олександрівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Каратай Дмитро Костянтинович,
здобувач 3 курсу спеціальності «Економіка»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ І МЕТОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Фінансова криза, яка торкнулася економіки провідних країн світу, торкнулася і Україну. Надія, що відносно малий ступінь нашої інтеграції на світових фінансових ринках послужити своєрідним амортизатором, буфером для розвитку негативних процесів, не здійснилися.

На даний час, проблема протидії гостра, бо інакше країні прийдеться знову заплатити дуже високу соціальну ціну, щоб врятувати національне господарство. Держава відіграє провідну роль у здійсненні необхідних заходів. Загальні поради економістів-теоретиків на етапах подолання економічних криз такі:

- реалізація динамічної державної податкової політики, яка зосереджена на своєчасному реагуванні на зміни в економіці;
- впровадження податкових норм для стимулювання максимального використання факторів виробництва та умов економічного зростання;
- стимулювання сукупного попиту шляхом створення інвестиційних умов та й збільшенням державних закупівель;
- мінімізація податкового тиску на економіку до початку фази піднесення [1].

Першу з цих рекомендацій слід розглядати скоріше політично, ніж

економічно, враховуючи внутрішню реальність. Законодавчо визначивши умови збору податків, можемо забезпечити реагування на мінливі економічні умови, відкоригувати регулятивні заходи відповідно до цілей та завдань розвитку.

У даному контексті парламентська криза й реальна спроможність Верховної Ради унеможлиблюють це і слугують поглибленню фінансової кризи. Важелі та стимули податкового регулювання разом є потужним інструментом впливу на динаміку соціально-економічного розвитку суспільства, тому теоретично можна використовувати будь-які їхні комбінації.

Слід мати на увазі, інтереси суспільства та держави з певних питань або на певних етапах можуть бути однаковими, або дещо різними. Той факт, що держава повинна формально відображати інтереси суспільства, не означає, що на практиці немає відхилень.

У своєму функціонуванні держава зазвичай представляє лише частину суспільства і проводить політику в інтересах цієї частини. Це пояснює постійну невирішену проблему меж податкових відрахувань, що забезпечує реалізацію принципів справедливості та нейтральності й нерівномірний розподіл податкового тягаря. Це заслуговує на певну критику з щорічної точки зору, але не може бути закінчене в остаточній версії - і це слід визнати. Беручи до уваги, можна сказати, що в Україні остаточні рішення потрібно приймати одночасно у кількох сферах [2].

По-перше, враховуючи досвід попередніх років, є сумніви щодо доцільності майбутнього зниження податків та реструктуризації непогашених податкових заборгованостей. Основними негативними наслідками були порушення принципів справедливості у оподаткуванні, що призвело до несправедливих конкурентних переваг одних господарюючих суб'єктів над іншими. Однак основні економічні проблеми залишаються невирішеними.

По-друге, уряду потрібно визначити ключові сфери, в яких можна скористатися податковими пільгами. З початком фінансової кризи, зокрема, вітчизняна металургія, яка кілька років тому отримала значні податкові пільги, знову опинилася у скрутному становищі. І сьогодні можна побачити, що

падіння цін на свою продукцію на світових ринках через старіння технологій стало нокаутом, що унеможливило зменшення витрат.

Тобто, компанії не інвестували заощадження в пільгове оподаткування на технологічне оновлення виробництва і в основному використовували їх для фінансування поточної діяльності та інших потреб. Призначення податкових пільг та цільове використання коштів, отриманих в результаті їх використання, не були гарантованими, особисто, через недосконалість національного податкового законодавства й слабкість системи податкового адміністрування [3].

Один із способів зробити це- використовувати важелі для перенесення податкового тягаря для багатих платників податків. Більш справедливий розподіл доходів збільшить споживчий потенціал чистих мас, що заохотить виробника ринковими стимулами через додатковий попит.

Існує нагальна необхідність запровадження неоподаткованого мінімуму, сімейних податкових пільг та прогресивного розподілу ставок податку на прибуток, розширення переліку витрат, включених до податкового кредиту, та лібералізація умов для їх включення, запровадження податку на нерухомість. В умовах фінансової кризи витрати на соціальні програми (особливо на виплату допомог громадянам) повинні бути ретельно здійснені. Незважаючи на те, що вони також стимулюють сукупний ринковий попит, надмірне хвилювання в кінцевому рахунку призводить до зменшення зацікавленості частини населення в поліпшенні рівня життя та зменшення економічної активності людини, що негативно впливає на рівень виробництва в країні [3].

Розвинені країни світу містять високі стандарти соціального забезпечення та достатні видатки на соціальні потреби. Україна у тому числі розуміє необхідність збільшення соціальних витрат, яка є абсолютно поширеною з огляду на рівень та якість життя. Одночасно слід враховувати можливість бюджету, впроваджувати такі заходи у середній та довгостроковій перспективі.

Потрібно також звернути увагу на взаємозв'язок між фіскальною та монетарною політикою. Справа в тому, що рекомендуючі заходи можуть дати

очікувані результати лише за умови стабільності обмінного курсу [4].

Невідповідність фіскальної та монетарної політики є проблемою, з якою стикається сучасна Україна. Здається, що просто не існує розуміння важливості та безальтернативності цих двох важелів в руках держави. Зрештою, все інше, що можна використати приватизація, антимонопольне законодавство, структурна політика, промислова політика, політика зайнятості - це лише набір заходів для забезпечення адаптації системи.

Для подолання проявів фінансової кризи, уряд повинен прийняти програму антикризових заходів, яка повинна забезпечити затвердження керівних принципів фіскальної політики найближчим часом, їх обґрунтування повинно враховувати найбільш вірогідні методи кредитування та покрити дефіцит державного бюджету [2].

Також необхідно провести попередню експертну оцінку можливостей модернізації податкової системи, включених до програми. Дана оцінка повинна проводитися з урахуванням того факту, що дослідження функціонування податків не може базуватися на дискретному дослідженні їх впливу на соціально-економічні процеси, через певні проміжки часу, оскільки це можливо лише в цілком стабільному суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Амоша О.А., Вишневський В. М. До питання про оцінку рівня податків в Україні. *Економіка України*. 2011. № 8. С. 11-19.
2. Лагутін В.Д. Монетарна і фіскальна політика в стратегії економічного зростання. *Фінанси України*. 2002. № 8. С. 11-18.
3. Марцин В.С. Роль заощаджень у трансформації економіки. *Фінанси України*. 2002. № 4. С. 85-93.
4. Фельцгольц М. Інфляція і фіскальна політика в Україні *Ринок цінних паперів України*. 2006. № 1-2. С.11-19.